

Ez egy közös játék

Évadnyitó előtt Tóth Tiborral

Tóth Tibor Jászai Mari-díjas színművésszel, a Komáromi Jókai Színház igazgatójával nyári pihenésről, majd az éppen magazinunk megjelenésének napján nyíló, 60+2. évad előadásairól, azok háttéréről, azután a celebekről beszélgettünk, és arról, hogy előremutató színházat érdemes csinálni, melyben színész és néző egyaránt jól érzi magát.

● **A nyári szünetben kipihen magát egy színész?**

Attól függ, mennyire volt megterhelve az előző évadban. Ha eljátszott négy főszerepet, hosszabb időre van szüksége, hogy kipihenje. Ha egy kicsit pihentette volt, könnyebben megy a regenerálódás. Ahogy közeledik az évad, foglalkoztatni kezdik a szerepek, amiket átvisz az egyik évadból a másikba. A Bányavirág olvasópróbáját még az évad végén megtartottuk, a játszó színészek megkapták a szövegek könyvet. Reményeink szerint, egy kicsit foglalkoztak vele a nyár folyamán.

„ Ez egy közös játék. Ahogyan próbálunk az is csapatjáték, amikor bejönnek a nézők, ők is csapattagokká, az előadás szerves részeivé válnak. Közös gondolatokat kell ébreszteni a próbák folyamán, azután ezeket átadni a közönségnek. ”

● **Keszég László rendező kérte a szövegtudást az első szeptemberi próbára?**

Minden rendező mindig kéri a szövegtudást, de soha nem kapja meg. (nevet) Persze, időben megkapja. A próbafolyamat egy pontján a szövegtudás egyszer csak előjön a szituációkkal, a begyakorolt, berögződött helyzetekkel együtt. Nehéz vállalás szöveget tanulni, amíg nem tudja az ember helyzetéhez kötni. Az csak biflázás. Szövegtudás nélkül is lehet foglalkozni szereppel, analizálni, utánanézni, agyálni egy kicsit.

● **Az igazgatónak mennyivel nehezebb a nyara?**

Ha a színészi feladatokról mentesül a színész, szabadon tud relaxálni, az igazgatónak ilyenkor vannak más feladatai is. A következő évad szervezése, harmonogramok előkészítése, szerződések, szereposztások, az épület körüli teendők. Ez egy mindennapos menet, és a nyár sem kivétel, külön-

ben feltorlódnának a teendők, ami nem tesz jót.

● **A most kezdődő új évad a 60+2-dik. Van szerepe a pluszjelnek?**

Van. (nevet). Hatvan plusz kettő az hatvan-kettő. Reklámhúzásnak is mondható, poénosan, viccesen próbálunk visszautalni a hatvanadik évadra, ahogy a 60+1. évadban tettük tavaly. Jövőre már nem lesz 60+3. (nevet)

● **Hatvankét év a nyugdíjkorhatár.**

Reményeim szerint, mi korábban megyünk nyugdíjba, mint a színház. (nevet)

● **A Csirkefej, amit Forgács Péter rendez, mindennek a folytatása lesz.**

Amikor Spiró György a nyolcvanas évek közepén megírta, a szocialista Magyarországon ez a probléma még csak bújtatva volt jelen, nem beszéltek ezekről a dolgokról. Most már az utcán hever a téma, a bünyözés, az utcagyerekek, az alkohol, a drog.

● **És a retorika, a nyelv.**

Botrányt is okozott 1986. október 27-én, az ősbemutatón, a Katona József Színházban, Zsámbéki Gábor rendezésében. Mérföldkő volt ez a színpadi nyelv, kiváltott némi felháborodást. A másik oldalon, ez hozta meg az áttörést. Azt mondták, miért ne lehetne ilyen nyelvezet és stílust használni adott esetben egy előadásban, amikor a helyzet ezt megkívánja. Nem lehet virágnyelven elmesélni ezt a történetet.

● **Nem tart attól, hogy túl kemény lesz a valóság, amit rólunk mutat a színpaduk?**

Tartok. Látom, hogy a közönségünk mennyire óhajtja a szép színházat. De nem olyan kort élünk, amikor illúzióval kell elkábitani magunkat. Olykor szembe kell nézni a kegyetlen valósággal. Ezeket a darabokat nézve rá lehet döbbsenni, hogy aha, igen, ez a helyzet. És el lehet gondolkodni, miképp lehet ezeken a körülményeken javítani. Kik a felelősök, akik miatt ide jutott ez a társadalom? Kik a felelősei, hogy ezek az emberek lecsúsztak, sokszor önhibájukon kívül? Tükör lehet azoknak, akik ez ellen tehetnek.

● **A Kossuth-díjas Valló Péter megint klasszikust rendez. Ő választotta Mikszáth Kálmán Különös házasságát?**

Néhány éve nálam van Závada Pál átírata. Dramaturgiailag nagyon jól sikerült műnek tartom. Valló Péter látott benne fantáziát. Ez is egy létező probléma. Látjuk, hogy az egyházakon belül is, milyen jelenség hatalmasodott el; hogy sok esetben a papok önkénye és hatalmi helyzete mit tud adott esetben generálni.

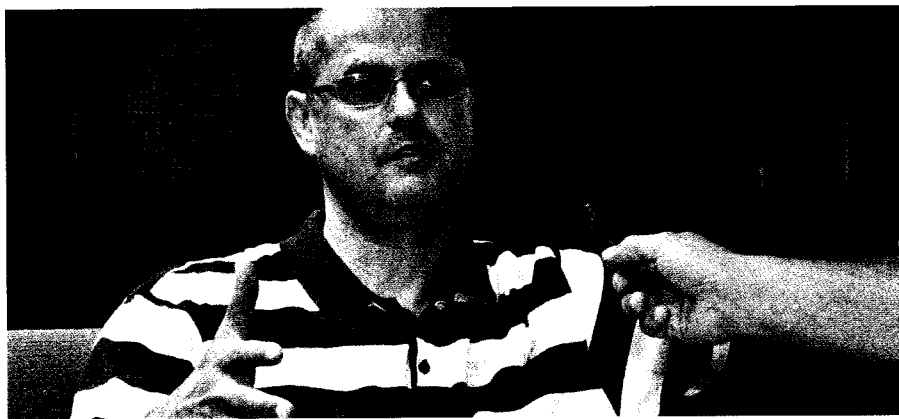
● **Igaz, hogy Martin Huba Komáromban rendez majd a búcsúelőadást? Hogy Bulgakov Álszentek összeküvése című darabjával búcsúzik a színháztól?**

Remélem, nem, bár valóban mondott ilyet, hogy szeretné befejezni. Úgy gondolom, Martin Huba hetvenegy évesen is jó erőben lévő színházi alkotó. Irigylésre méltó

az a vitalitás és a kreativitás, ami mozgatja. Természetesen, ő is fárad, túlvállalja magát, és olyankor tesz ilyen keresetlen kijelentéseket. Remélem, ha máshol nem rendez majd a jövőben, de Komáromban rendez még. (nevet).

● **Molière szerepében?**

Mokos Attila. Ez lesz a jutalomjátéka. Odébb lesz néhány hónappal a premier az ötvenedik születésnapjától, de még a szezonon belül.

● **Az Őrült nők ketrece, amit Méhes László főrendező állít színpadra, bátor vállalás?**

Aki nem látja a jelenségeket és a problémákat, amikről mesél, az vak. A színháznak kötelessége megpiszkálni ezeket a problémákat is, amik egyre inkább beszédtemák és foglalkoztatják az embereket. Mindegy, hogy a szegénységről, az alkoholizmusról vagy a homoszexualitásról beszélünk, ugyanúgy téma, mint a romák kérdése, vagy bármilyen más. Főleg, ha egy zenés vígjátékba van beágyazva, mint ez a produkció, nem hiszem, hogy problémát okozhat bárkinek. Az Őrült nők ketrece nagyszerű film volt, hatalmas sikerrel megy az előadás mindenhol a világban. A zenés változat még pluszt is ad, hogy egy szórakoztató estét töltsön itt a néző. Belátóbbnak kellene lennünk ezekkel az emberekkel. Ha a szórakoztatáson túl, ezt az üzenetet eljuttattuk a nézőkhöz, tettünk valamit az ügy érdekében.

● **Ha jól értem abból, amit eddig elmondott, új évaduk arról szól, hol tartunk most. Hol tart az itt élő ember, és miben él.**

Őt bemutató ehhez kevés, annyi minden foglalkoztatja az embereket a világban. A színháznak kötelessége elővenni azokat a kérdéseket, amikkel a kor társadalmának embere is foglalkozik. És olykor megmutatni tartalmas, irodalmilag értékes előadásokon keresztül. A közönség pedig asszoci-

áljon, aha-képe legyen, foglaljon állást. Itt van például a munkanélküliség. Mindenki máról holnapra él. Nem tudja kifizetni a villanyt, a gázt. Bezárt a hajógyár, bezár az ipari park.

● **A színházjegyet ki tudják fizetni?**

Nagyon nehezen. Színházjegyet, kereső emberek tudnak kifizetni. Felvevő piaca, csúnya szó, nem is szeretem, akkor van egy színháznak, ha van fizetőképesség. Amikor elvándorol Komáromból és a régióból a

huszonöt-negyven éves korosztály, az ember csak néz, és azt mondja, baj van. Elmegy a célközönségem. A jövőbeli közönségünk, a huszonévesek. Őket szeretnénk felnevelni értékes színháznézőknek. Nem én mondom, statisztikák mutatják, hogy ez a korosztály eltűnt ebből a régióból. Pozsonyba, Pestre, Bécsbe, Londonba, Amszterdamba, Ausztráliába.

● **Maradnak a régi bérletesek?**

Értelemszerűen nem mindenki megy el. Remélem, azoknak, akik itt maradnak, egy része bejön a színházba, akár bérletesként is. Elképesztően nagy bravúr, hogy tartjuk a bérletesek számát! Főleg ebben a helyzetben, mert ez a jelenség tíz évvel ezelőtt még nem volt ilyen rémisztő... A színház referenciái tehát minden külső írástudó „színházzsakértő” gyakori negatív véleménye, vagy kritikája ellenére nagyon jók, felfelé ívelők, biztatóak a jövőre nézve.

● **A Vasmacska Stúdiószínpadra pedig jönnek a sztárok.**

Stúdióbérletbe került a Bányavirág is. A színpadon áll majd a nézőtér, arénában játszunk az előadást.

● **Jön a Rose, Vári Éva egyszemélyes előadása, Ilan Eldad rendezésében. A Jó zsarú, rossz zsarú, Szabó Győzővel és Stohl Andrással. A Napfény kettőnknek Szervét Tiborral és Sipos Verával.**

Vegyük úgy, hogy ők a celeb kategóriába tartoznak.

● **Többször nyilatkozta, hogy nem szereti a celebeket.**

Celeb és celeb között különbség van! És egyáltalán, ki a celeb? Akiknek valamilyen szintű kapcsolódásuk van a kereskedelmi csatornákhöz, amik által ismertek lettek, közülük van a celeb kategóriához. Azoknak a celebeknek, akik mögött nagyon tartalmas színházalkotói múlt van, és ez a stúdióbérletbe érkező produkciók szereplőiről elmondható, meg tudom bocsájtani a celebséget. Azokat, akik a sorozatokból másztak fel valami színpadra, és a tehetségük sem predesztinálja őket, hogy ott álljanak, valóban nem szívesen látom.

● **Úgy tudom, ismét lesz új gyermekelőadás. A három kismalac.**

Egy kicsit tartottam a modernizálástól, végül beláttam, nagyon jól tett neki. Tele lesz az előadás meglepetésekkel. Kedves bohókás történet van születőben a malacokról, a farkasról, a mókusról, a nyusziról, a süniről, egy emós csigáról. A történet, Pille Tamás rendezésében, a mai korba illeszkedik. Nem a klasszikus mesét adjuk, hanem egy kicsit megbolondítjuk a mai kor divatjával, zenei világával. Minden más maradjon titok! Az viszont nem titok, hogy megint bérletben adjuk Pille Tamás másik rendezését, a Süsü, a sárkány című zenés mesejátékot. Terveink szerint az új szezonban eléri a százötvenedik előadást. Ez példátlan előadásszám lenne a szlovákiai magyar színházi életben.

● **Mit mond majd az évadnyitón? Mi lesz a vezérgondolata? Egyáltalán, mikor írja az évadnyitó beszédeit?**

Az évadnyitó előtt egy-két nappal szedem össze a gondolataimat. A vezérgondolatom, mondhatom, hogy a színházi alkotókkal együtt az, hogy előremutató színházat érdemes csinálni. Olyat, amiben mi is örömmel leljük. Meg kell találni azt a mezejét, ahol a nézőknek is tudunk adni, mutatni, üzenni, viszont elengedhetetlen, hogy bennünket is foglalkoztassanak azok a problémák, kérdések, amiket a nézők felé szeretnénk közvetíteni. Ez egy közös játék. Ahogyan próbálunk az is csapatjáték, amikor bejönnek a nézők, ők is csapattagokká, az előadás szerves részeivé válnak. Közös gondolatokat kell ébreszteni a próbák folyamán, azután ezeket átadni a közönségnek. ■

BÁRÁNY JÁNOS, FOTÓ: GRASSL FERDINÁND